

Передплата

за «РУСЛАНА» вносять:
в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1-70 кор.

За границею:

на цілий рік: зі щоденною
вистилкою 7 доларів, або 12
рублів; з вистилкою двічі
в тижні 5½ долара, або 10
рублів; з вистилкою що субо-
ти 4½ долара, або 9 рублів.
Поодинокое число по 10 сот.

Телефон Редакції ч. 1484 — Конто почт. щадниці ч. 98.704.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш.
бо руске ми серце і віра руска.» — 3 Русланових псалмів М. Шашкевича

Виходить у Львові що дня
крім неділь руских свят
о 5½ год. по полудні.
Редакция, адміністрация
експедиция «Руслана» при
ул.Оссолінських ч. II. партер
(фронт від ул. Тихої). Експе-
диция місцева в Агенції
Соколовского «насажі Гавс-
мана».

Рукописи звертає ся лише
напередне застережене.—
Рекламації неопечатані є
вільні від порта. — Оголо-
шеня звичайні приймають
ся по ціні 20 с. від стріч-
ки, а в «Надіславім» 40 с.
від стрічки. Подяки і при-
ватні донесеня по 30 сот.
від стрічки

Загальне невдоволенє.

(§) Дуже розповсюджений віденський тижневик „Gross Oesterreich“, звісний подекуди і нашій суспільности, приносить у своїм посліднім суботнішнім числі з 25. червня с. р. передовицю, яку з огляду на вельми влучні виводи автора і на актуальне нині питанє в нашій державі уважаємо нашим обовязком подати до відома і під розвагу також і кругам наших ч. тачів.

Під поданим в горі наголовком ише названий тижневик ось так:

«В політиці не вільно — як то звичайно кажуть — руководити ся чутливістю (сентиментальністю). Се єсть іменно бажанєм і основою всіх тих, яких політична чутливість є вже вповні заспокоєна. Одначе в дійсности грає загалом в політиці чувство о много більшу ролю, ніж би се хотіло ся кому признати. І се й не може бути инакше, бо держава вникає чим раз то глибше і глибше на область всіляких почувань. Бож мова, віра, мораль і взагалі культурне житє суспільства — се чей не є ніякі признаки інтересів у людскім житю, іно виключно признаки чувств і почувань, яких держава ніяк не сьміє спускати з ока, але й тим менше не повинна їх нарушувати.

А якжеж діє ся у нас в Австрії від 60-ох літ?

Майже всі наші правительства висновують собі якесь право, аби мові та культурі одної народности пособляти, а рівночасно тим самим признакам других народів держави класти в їх розвитку безстанні перепони.

У нас, в Долитавщині, підпирала управа держави довгий час на перемену то одну то другу народність. Але се було тільки так можливе, що другим народностям відказувано всего того, щ до їх національного житя конечно потрібне.

Ми вказували вже частійше на те, що до помиреня національного розладу і суперечностей потреба — не стільки посереді самої держави, як радше вї здержаности (резерви), отже загальної свободи для всіх народів без вмшувани державних впливів.

В послідній добі заострили ся у нас міжнародні відносини чим раз то яркійше. Народности поборюють ся взаїмно без ніякого огляду, видвигають і найдрібнішу „уступку“, яку признає державь якомусь народови, до високо-політичних справ і здержують тим чином цілу державну машину в вї роботі.

Але помимо того всего хіснують ся народи Австрії таки спорою мірою свободи. Ходилоб тільки о те, щоби тій свободі зачеркнути по части яксь межі, по части де сего потреба, вї розширити, а подекуди навіть вибуялу дещо вкоротити, іменно з огляду на безпеку самої держави. Бо все може бути вільно в уладженій як слід державі, але таки годі дозволити, щоби в чімсь була загрожена безпека самої держави та вї релігійні підвалини.

Всеж неперечною є дійсна правда, що всі народи Австрії невдоволені. Національна драча в Чехії загроює щоденно взаємини помежи Німцями і Чехами. В Галичині полишаємо чотири мільйони вірних державі Русинів на поталу

і порабощенє польским шляхтичам. Помежи Словенцями, Італійцями та Німцями єсть безліч стрічних точок до спорів.

А щож роблять у Відні супроти усеї сеї крамоли і безнастанних чварів, які стрясають державою в основах ще більше ніж ті всі безчисленні палкі промови представників всіляких народних сторонниць?

У Відні ведуть раз враз переговори!. Тут думають, що такі глибокі довговічні суперечности дадуть ся замирити такою поверхвною „політикою плястриків“.

Але прецінь годі се заперечити, що в Долитавщині мають всі наші народности бодай парламентарну спромогу лекше віддихнути, вселюдно виговоритись і висказати свої жалоби і бажаня.

І як раз ся обставина усмиряє всеж таки те небезпечне пересилєє в наших питаю народностей; народи надіють ся що чей їм удасть ся довести до розємного рїшення спорів.

Але о много гірше стоять ті справи по там тім боці Литави.

В Залитавщині розярила в кінци тамолна мїстєчка політика насильного маляршеня всі народности, навіть і малярські.

Патьомкївіяда, яку там виводить граф Куен і его окуплений грїшми парламент, дають тільки доказ, що питанє народностей на Угорщині розмірно ще більше небезпечне, ніж у нас в Долитавщині.

Нині не вдіють вже нічого всі ті хитрощі малярської політики; ми вже знаємо і цілому сьвітови те звісне, що майже все населєє Угорщини повне крайної вражди до своїх властидержців і переможців.

Особливо немалярські народности ува-

О. П. А. Шеган (P. A. Sheehan).

Мій новий сотрудиик.

Оповіданє із записок ірландського пароха.

Переклав Володимир Держирука.

(Дальше).

Добра догана є в арта нераз тільки, що студена купіль. Дїлає скріпаючо на хорі нерви.

Вертаю домів, правдиво вдоволений і шепчу: Per la impracciata via retro al suo duce*). Здасть ся мені, що знаю, куди прямую. Страшно прибите, покірне, безсильне єство ждало на мене в передній комнаті. Гадаю, що колиб водопад Нїягари спадав на него через кілька годив, не прибив би його більше. Чи треба додавати, що єством тим був Джім Діді під опікою своєї жінки, що брала тепер над ним верх?

— Се є, ваша всечесність, нещасний злочинець. Ради Бога, отче парох, покарайте його так, щоби став приміром цілої парохії. Подопчіть його, зітріть, зробіть, що хочете, бо справді серце мені тріскає!

Коли я передумував над тим, до якого роду низших звірят треба зачислити Джіма, здавало ся мені, що його очі піднесли ся на хвилину з виразом благальним.

— Як бачу, Джіме, — сказав я, — сьвяточный обід вам не послужив.

— Даруйте — перервала нараз пані Діді,

приймаючи поставу визиваючу — мій чоловік мав обід не гірший від других. Дала я йому гуску з начинкою, зладженою з двох жмень родзників і імбіру, дала також кусень вєпровини і полумисок капусти.

— А чому не згадавш пан-отцеви про рижову справу — перервав Джім з поважним обурєнем — бо, прошу отця пароха, вона зробила так знаменитий пудінг, що можна би його було дати великим панам. Я певний, що навіть отець парох зїди би його зі смаком. Що за родзинки, що за родзинки!

— Ого, ти хочеш відлизати ся мені, старий брехуне! — заклїкала пані Діді і поглянула на него грїзно і з підозрінєм.

— Удавати перед тобою, жінко? Хотїв би я побачити справді чоловіка, що потрафив би тебе ошукати! Повторяю отже ще раз в приві отця пароха і тебе, що ані в нашій парохії, ані в сусідній, ані ще в дальшій, ані вкїнци серед мурів Ірляндії нема жінки і газдині лїпшої від тебе!

При тих словах, для лїпшого виявленя своєї щирости, Джім кинув капелюхом до підлоги і обтер слези з ока.

Було би дійсно невлячностю відмовити помочи так знаменитому дипломатови! Не дивниця отже, що служба дипломатична Англії від Сінгенпура до Галіфаксу є в руках Ірляндців. Що значив би такий Шафтергозен, або Леборі в руках Джіма Діді? Він скрутив би їх довкруги свого пальця. На лиці пані Діді вигладили ся

морщини гніву, і топили ся видимо на огни солдких підхлїбств.

— Я простив би вам багато, Діді, — сказав я. — Я простив би вам безнастанне топтанє торжественних обітів, дарував би вам втяганє до шинків найгарнішших співів нашої Церкви...

— Прошу отця пароха, вони сьміяли ся з мене — перервав Діді, говорили, що я не маю повнята про латиньску мову і що о. Летбі...

— Знаю — сказав я — і прошу. Та сего, що ведете до шинку невинні овечки мого стада, моїх співаків і пристоящих, діти родичів тверезих і релігійних, яких серця опливають кровю на самий спомин про ваше огидне поведєне.

— Дивіть но, серця їм тріскають, родичі тверезі і релігійні! Хотїла би я їх побачити — кричала пані Діді. — Не ображайте ся, отче добродїю, коли я скажу, що колиб сї тверезі і релігійні родичі, місто бавити ся сплетнями, пильнували своїх дітий, то сї релігійні їх дітє не лежали би пїані, мов без душі в шинку пані Гелєй, А на се ніхто не зважає. Діти попили ся, хто винен? Джім Діді, все і всюди Джім Діді. А тимчасом, коли маю сказати щирю правду, він не є зовсім гірший від них всіх, хоч я йому в очі не хочу сего сказати. Ось що! А тепер ходи до хати, бідний тумане!

І вийшла.

(Дальше буде).

*) Скалистою дорогою назад до свого вожда. — Пр. пер.

жають Угорщину не тільки собі чужою, але ворожою державою, яку при першій ліпшій нагоді привели до загибелі.

Чи й можна дивувати ся тому? Чи в се цивілізована держава, де дванадцять мільонів мадяр має заступати в законодавній тїлі держави аж вісьмох — кажемо вісьмох — послів? Де правительством виключає їх не тільки з парламента, але хоче лишити ті народности їх національної питоменности і цілковито винародовити?

Сему годі чудуватись, коли чуємо, яка страшена ненависть тїле в серцях Волохів і всіх угорських Словян супроти нехитної мадярської держави!!!

Мадярські правительственні демагоги, що все і всюди стільки лепечуть про настрій нації та удають її справдішних представників, можуть тепер до волі устроювати побідні походи та лікувати, а Відень туманити своєю політичною проворністю. Але все таки остане незбитим фактом, що Угорщина в порівнянню з Австрією єсть о много більше знесилена, чим се загально думають.

Одначе ту болочу похибку, яка спричинила в цілій Австро Угорщині те загальне невдоволенє, зроблено таки в самім Відні тоді, коли одну половину одноцїльної колїсь держави видали на погалу дрібїї мадярських олігархів.

Що днина стає свїдущому загалови яснїйше, що нї австрійске нї угорске питанє народностей не дасть ся, як слід розвизати поки тривати ме ся дуалїстична невидальщина, се незатищо австро угорского дуалїзма.

Наперед слїдує поправити сю злощасну похибку віденьських правлячих кругів, як має ся замирити і заспокоїти всі народи нашої монархїї, а наша держава як має стати на тривкій назрушимій підвалині.

Се відчуваємо також і у нас в Доли тавщині та нема вже мабуть нї одного поважнїйшого політика в Австрїї, що не бачив би ясно сеї конечности. І се як раз становить заперуку, що ми вже дійшли до краю нашої правнодержавної політики.

До сих виводів віденьского тижневника додамо від себе, що не „політикою плястриків“ на загновні рани межиусобиць поодиноких народів Австрїї одного супроти другого, але основною приміною автономїї народностей — можна замирити ті межиусобиці і довести усмішно до задоволення невдоволених нинї народів Австрїї, а також і нас Русинів.

Огляд часописий.

(Відповідь п. В. Тєжницького „Дїлу“ з нагоди єго статї в „Землі і Волї“ про січовий зїзд д-ра Трильовского в Станїславові).

(Конець).

Але не надто треба йому дивувати ся. Він не знає ще ціни людским хитрощам, повірив у те, що єму казали. Не мусїв би вправді уживати таких драстичних висловів, але се прийде... з літами. Тільки, як би др. Трильовский схотїв назвати мій закид „свїдомою і підлою брехнею!“, то я порадив би єму заздальєгїд: о-сторожно! Бо свїй закид я піддержую, а як д-ру Трильовскому залежить на тїм, щоби від нього очистити ся, передаймо справу мировому судови! Я предложу свої докази й своїх свідків, др. Трильовский своїх, а коли такий суд признаєть, що мій закид є справді „свїдомою і підлою брехнею“, обовязую ся не тільки відкликати єго, але д-ра Трильовского публично перепросити.

Не жалувало собі „Дїло“ погуляти по менї, а щоби була красша нагода до того, і більше місця для розгону, то повязало в один рядок і „Землю і Волю“ і „Руслана“ і „Gazet-y Narodow-y“ та на прикінци прийшло до такого висновку: „Поляки оголосили січове свята демонстрацією проти себе, а знов сторожі української національної чистоти з „Руслана“ й „Землі і Волї“ доглянули ся в нїм русофільства. Хоч ті закиди походять з ріжних сторін, то

пливуть зі спільного жерела (!). Поляки так привикли вважати себе панамі й володарамі нашого народа, що всякий прояв єго самостійного національного житя, єго розвитку, вважають єго ірсо протипольскою демонстрацією. І з того самого жерела пливуть також закиди „Руслана“ і „Землі і Волї“. А в другій статї каже: „Що до антипольского і русофільского характеру січового свята, то про сі закиди, піднесені також „Naprząd-ом“ ми вже писали. І колиб „Naprząd“ менше спускав ся на вірні інформації братнього українського органу, то певно не повторив би тих закидів. В кождім разї припадок зі статею п. В. Тем., повинен би навчити „Naprząd“ більшої обережности, в використовуваню львівських братних органів, котрі на жаль переняли багато практики від львівської брукової преси“.

Отсе в класичний зразок москвофільської етики в публіцистичних практиках „Дїла“. Писати так, щоби в написанім міг кождий найти, що хоче. Кому треба видумки про антипольский характер січового свята, той зі статї „Дїла“ прийде до висновку, що саме „Земля і Воля“ про сей характер писала; кому ж потрібна калюмнія, немов за плечима „Землі і Волї“, „Руслана“ та „Gazet-y Narodow-oї“ стоїть той самий чинник, той найде в цитованих словах „Дїла“ потвердженє сеї калюмнії. І сей спосіб писаня „Дїла“ не називає бруковим!

Так з тим як і иншими подібними висловками та выводами „Дїла“ полемізувати не буду. Бо не для пустої полеміки, ані для зачіпки я писав статю „Ми не вороги царату“ як і нинїшнє поясненє її. Писав на се, щоби остерегти перед небезпекою політичного та етичного москвофільства, яке йде до вас немов вараза. Саме ж ваше реагованє, панове редактори „Дїла“ на мої замітки полишаю в спокою. Може доведеть ся нам колїсь пізнїйше — по кількох реках — прочитати се, що тепер розписували, а тоді — я певний — не будете радїти, як може тепер, не будете навіть сьміяти ся, бо вам буде соромно!

В. Тєжницький.

До тих слів п. Т-го додамо лише, що редактори „Дїла“ повинні би частїйше заглядати до дуже недавних ще річників своїх, а найдуть там, як то „Дїло“ захвалювало консолїдацію з москвичами, як оно доказувало, що єсть у нас „спільний ґрунт“ з ними і тим подібні погляди, а певно дійшли би на сором собі до того погляду, що то они консолїдаціями промочували москвичам дорогу до того становища, на яким нинї они стоять, що „Дїло“ і провідники рускої політики з ним звязані повинні у великій мірі самим собі приписати вину за ту кирилю, яку нинї роблять москвичі в нашім народї на превелику шкоду єго культурного і національно-політичного розвитку і поступу.

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Бар. Бінерт відбув нараду з презесом поль. кола Гломбінським і міністром д-ром Білінським і подав до відома становище правительства до резолюції поль. кола в справі будови водних каналів.

Се подасть знов др. Гломбінский до відома гарлям. комісії поль. кола. В справі будови каналів переговорював також віцепрезес кола др. Чайковський з польськими членами палати вельмож.

Словінський посол о. Корощец заявив на візу в Ст. Освальд в Стирії, що Словінці рішучо розпочнуть обструкцію проти правничого видїлу італійского, бо правительство не хоче згодити ся на шкільні домаганя Словінців. Словінці мають тепер в бюджет. комісії 8 мандатів, приготували для посол. палати 500 резолюцій і 500 змін закона і сподївають ся при заостренім реґуляміні перевести обструкцію.

Віденьські дневники, звїщаючи про заповіджену обструкцію висловлюють надїю, що сторонництва більшости будуть піддержувати довготривкі засїданя і в бюджет. комісії і в палаті, щоби зломити обструкцію Словінців.

Бюджетова комісія зібрала ся вчєра на за-

сїданє і розпочала наради над італійским правничим видїлом. Словінці розпочали зараз обструкцію. Пос. Гостичар, котрий промовляв уже через кілька засїдань, говорив вчєра дальше.

Правительство сподїває ся протягом 3—4 засїдань побороти обструкцію Словінців, розходять ся тільки о се, щоби мало за собою потрібне число инших членів комісії. З огляду однак, що перший бесїдник пос. Гостичар промовляв 9 годип, нема великих виглядів на переломанє обструкції і тому можна сподївати ся замкненя сесії держ. ради вже в тих днях, бо нема надїї також на переведенє фінансового плану, а справу каналову бажає і так правительство відрочити до осени.

Цїла угорска печать обговорює престольну бесїду і кождий з дневників займає супроти неї становище відповідно до свого партійного становища. Правительственна печать дуже високо ставить значїнє престольної бесїди і впевняє, що теперїшне правительство розпочне нову добу в Угорщині. Правительственний орган Magyar Nemzet є того погляду, що вислів „народні здобутки“ годить ся вичеркнути зі словаря нової ери; система „народних трїнґельдів“ була причиною стану пересилень. Инший правительственний орган Vilag каже, що найбільше вдоволеня було з заяви про торговельні договори, бо можна припустити, що всеж таки споводують они в якийсь спосіб зменшенє дорожнї. Pester Lloyd бачить в престольній бесїді заперуку порозумїня між Короною і угорским народом. Budapesti Hirlap вважає потїшаючою обставиною обїтницю платьби готівкою, переведенє виборчої реформи в народнім дусї угорської державної єдности. Pesti Hirlap домагає ся, можливо від впливом Кошута, концесий та підносить, що хоч ґр. Тїса і кандидати сторонництва праці згадували в своїх виборчих бесїдах про народні концесії, то одначе в престольній бесїді нема про них ніякої згадки. Соціально-демократичний Nepszava каже, що з огляду на се, що й в престольній бесїді за часів коалїційного правлїня зроблено обїтницю виборчої реформи, то й теперїшній заяві про виборчу реформу яко невідложну задачу не можна надто довіряти. Лише в крайній потребі загальне право голосованя буде здійсненє. А власне буде се задачею юстївців, які є прихильниками загального права голосованя, довести до такої крайної потреби.

Орган юстївців Magyarorszag пише, що з огляду на заяви в престольній бесїді стає опозиції лише одно становище: узнати соймову більшість незаконною. Про тягарі, які заповіджено, може рішати лише народний парламент. Се була основна гадка угоди з 1906 р. Коли правительство виступить дійсно зі своїми домаганями перед соймом, то наразить ся на боротьбу на жите і смерть, бо опозиция готова вести боротьбу навіть на ножі. Юстївці мають вражїнє, що на них наслано якусь карну експедицию. В дневнику Budapest звертає ся остро Кошут проти престольної бесїди. Стало ся то, чого доси не бувало, що король станув по сторонї одного сторонництва проти другого. Він підносить яко характеристичну обставину, що справа виборчої реформи в престольній бесїді не виглядає вже так наглою, як давнїйше. В тїй точці можна предвидїти кінчину правительственного сторонництва.

Заграниця.

В Kölnische Volkszeitung оголосив саский о. Макс довнї замітки про кретийске питанє з християньского становища. Він розпочинає їх словами св. Андрея Критского (з Крети), єпископа Гортими, який благав Божої помочи з огляду на грозячий Креті напад Сараценів. В дальшїм тягу пише він: „Вправді вже давно звикли до сего, хоч не повинні були, що християнство, божа правда, не відграє в державнім житю а й в міжнародних зносинах ніякої ролї. Але ніколи не проявило ся се в так огидній формі як тепер через становище європейского держав зглядом питаня, дотикаючого нещасної Крети. Виглядає оно так, начеб ті держави були якимсь божеством, котре рішає про долю країв і народів і котрого розпорядків треба слухати на слїпо. Щож може значити так здібний предмет? Але з християньского становища несправедливе трактованє Крети тим сумнїй-

ше, що є се одна з найстарших християнських провінцій". Вкінці висказує кн. Макс надію, що Крета, стародавній християнський острів таки дістане ся раз на все під християнську владу.

Дневники донесли, що іспанське правитель-ство одержало ноту від Ватикану, в якій запро-тестовано проти декрету в справі віроісповідних емблемів і висказано жаль по причині релігій-ної політики кабінету, про яку згадано в пре-стольній бесіді: Ватикан надіє ся, що правитель-ство приверне знов значне духови. XI. артику-лу конституції і всякі рішення дотично релі-гійних стоваришень відложить аж до покінчення розпочатих переговорів. На се має відповідати Каналехас, що декрет дотичної інтерпретації XI артикулу не стоїть в ніякій звязи з конкорда-том і підчеркне право світської влади особ-ливо що до сего, що вільно їй видавати всякі зарядженя, які видають ся їй конечними.

Державна рада.

Дня 27. с. м. зібрала ся на засіданє па-лата вельмож. Предсідник кн. Віндіш-Грец помянув помершого короля Едварда VII., відтак покійних членів палати вельмож Гіттерота і Мадейского. Після відчитаня письм наспівших приступлено до нарад. Ухвалений посольскою палатою закон про заборону нічної роботи жінчин в промислі і про уживанє печат-няних прас і приладів до помножуваня переказано без розправи комісіям. Відтак погодже-но правительственну предлогу про зміну поста-нов що до ревізії відклику і рекурсив.

Звітник Чигляж поручає прийняти внесе-не комісії і вказує на се, що предлога має ме-тою принести цілги перетяженому роботою найвисшому трибуналові.

Міністер судівництва др. Гохенбургер вказує на се, що число роботи віддалює найвис-ший трибунал від властивого єго призначеня. Повинен він бути найвисшим правним заборол-ом. Поворот від системи трех інстанцій до двох інстанцій не зустрічає ся з ніякими пра-вними сумнівами.

Член трибуналу др. Рубер виказує чи-слово перетяжене трибуналу. Найліпшим спосо-бом заради було би, відступити ревізію в спра-вах повітових судів кравчим судам.

Відтак розвинула ся розправа сучасно над двома звітами окремої комісії о законі про карне правне поступованє і карно-правну охорону недолітків, дальше про карний закон для недолітків і опіки над ними.

Др. Бернрайтер зазначає, що комісія уложила карний закон для недолітків окремо від правительственної предлоги, яко подрібний виріб. Сі начерки законів повинні довести до зміни опіки над недолітками, що може бути у-спішно переведене лише при участі держави, краю і суспільности. Без розправи прийнято §. 1—48.

При §. 49. вказав міністер Гохенбург-ер на се, що виконуванє кари для недолітків у нас перестаріле і треба в сій справі піти за приводом заграниці, наколи наші карні заклади не мають бути гніздом злочинців, з котрих про-винники замість поправити ся виходять на скрізь зіпсованими. На тій точці внесене комісії не відповідає дійсним потребам Постанова, що кара не може тривати довше як місяць, не дасть ся нічим оправдати.

Відтак прийнято §. 49. після внесеня комі-сії і останні параграфи, та приступлено до по-дрібної розправи і ухвалено предлогу в II. і III. читаню.

Палата ухвалила також закон про місцеві залізницї після предлоги комісії в II. і III. чи-таню і резолюцію комісії, цоби правительство з огляду на фінансове положенє держави і країв при надаваню дозволів на нові залізницї керму-вало ся доказаною господарчою оплатністю і дійсною потребою. Відтак ухвалено закон про вислуженців старого стилю і їх вдови.

Після прилюдного засіданя відбуло ся тай-не засіданє, а відтак відрочено засіданє до в-торника.

Палата вельмож зібрала ся ві вто-рок 28. с. м. о 11-ій год. на засіданє. Внесене гр. Піннієског о про охорону істор. памятни-

ків по єго виводах приділено комісії і присту-плено до II. читаня бюджету.

Звітник др. Пленер в довгім виводі про-мовляв за ухваленем бюджету.

Гр. Чернін домагав ся реорганізації у-прави держ. залізниць і великої позички на вклади для поправи держ. залізниць.

Др. Грабмайр жалує, що не дійшло до переговорів німецько-чеських, але сподіває ся, що народний спір буде наконецно поладжений, бо сего вимагає розвиток Австрії. Переведене фін-ансового пляну без сильної більшости є немо-жливе.

Бар. Скенеє вказує на се, що велике чи-сло держ. слуг і урядників вимагає більших ви-датків, як доходи з прямих податків, а се не згідне з політикою ощадности. Обговорює від-так широко справу будови кавалів водних, ко-тру ухвалено поквалпо без належного обчисленя ви-датків оплатности. Нинішні обчисленя вказу-ють, що нема мови про оплатність і дешевший перевіз вугля. Се відносить ся не лише до ка-налу Дунай-Одра, але до всіх каналів, котрих будова стояла би 1,600 мільонів корон. При те-перішнім стані фінансів не найде ся більшість парламентарна, котра ухвалилаб такий неоплат-ний видаток і предкладає резолюцію.

Міністер гр. Штіргк відповідав на жало-бу ректора віденського університету Толда і по-кликуючись на видані розпорядки запевняє, що університети не мають горячийшого і раднійшо-го прихильника своїх справ, як міністерство про-світи.

Забрав слово Є. Е. Митрополит гр. Шепти-цький (поки що подаємо зміст промови на основі телефонічних звісток).

Митрополит гр. Шептицький звер-тає бачність правительства на культурні потре-би Русинів, доси не узгляднені у відповідній мірі. Русини не мають доси навіть обезпеченого minimum засобів для культурного розвитку. Бесідник має перед очима добро всеї Австр. монархії, в котрій Русини нашли терпимість, свободу і обезпеку. Не докоряючи правительству, без почуваня оправданого жалю бесідник при-неволений зазначити, що в бюджеті на 1910. р. нема ніякого доказу, цоби правительство дій-сно і чинно старало ся сповнити оправдані до-маганя і бажаня Русинів. Утворене самостійно-го укр. руского університету у Львові є пред-метом довголітних переговорів, яко найгорячийше бажанє і змаганє Русинів, але доси нічого пев-ного не зроблено в сій справі Бесідник думає, що конечність заснован руск. університету у Львові єсть більше як доказана і се справа зов-сім ясна. Колиб Русини мали вже університет, тоді можна би сумнівати ся про потребу друго-го для них університету. Справа, чи утворене руского університету є конечно, покриває ся майже з питанням, чи університети взагалі є по-трібні. Коли університети є чинником сили в і-сторичнім житю народів, коли они пособлюва-нем і піддержуванем культури могутно вплива-ють на прилюдне жите суспільности, а в нині-шних часах творять найвисше забороло народ-ного і культурного житя, то все те рівнож від-носить ся і до руского університету. Найпотріб-нійші є університети для тих, що їх ще не мають. Нарід з півчвертемільоновим населенем, для ко-трого культурного й народного розвитку потре-ба рікрічно багато священників, професорів се-редних шкіл, урядників, судіїв і інших фун-кціонарів з університетским образованем, не може довше оставити без університету. Право до університету прислугує зарівно і Русинам, осо-бливо в державі, в котрій се праве бажать признати народови в монархії малочисельному. Аргумент, що Русини ще не доспили до само-стійної науки і до університету, треба осуди-ти яко історично хибний, бо Русини від XVII. ст. почавши мали академії і висні школи. Хиб-не єсть також становище відказуваня заснован університету потребами ощадности.

Університет є передовсім потребою культу-ри і науки. Людство дійшло до переконаня, що видатки на подвигненє культури і науки не є, строго бравши, ніяким видатком, але вкладами, що приносять богаті плоди. Культура се така річ, як сонце і здоровий, чистий воздух. Більше євітла, більше воздуха — се оклика культури. Змаганє до культури, до розвитку потребує по-соблюваня з боку держави: без єї помочи не-

могла би розвинути ся умілість і наука. Теоре-тичне признанє права до культури є чимсь вель-ми дрібним. Потребу культури і науки нині від-чувають так загально як потребу щоденного хліба.

Де не достає сего minimum, там вистуна-ють прояви зовсім похожі на прояви голоду. Голод є лихим дорадником. Вже не раз в Гали-ні проявляло ся зворушенє, що було певним до-казом неправильних відносин. З одного боку можна було помічати крайні змаганя, котрі ви-ривали більше і загальнійше як девнде, а з другого боку нашли ся заграничні висланники, що намагали ся розкривати рускому народови певні вигляди поза границями монархії і нахо-дили радо послух. Сі обидві супротивні собі я-вища мали одну і ту саму психічну підвалину: зневіру і затрату надії, цоби одинокою закон-ною дорогою можна дійти до тривкого заспо-ковня народогосподарского і природних потреб.

В часах, коли не один могутний і великий організм державний в Европі опирає своє єство-ванє на одностороннім і несправедливім нацио-налізмі, Австрія лише з трудом і пожертвова-нем кладе підвалини під монументальну будівлю висшого ладу, основаного на рівновазі інтересів усіх народів. Наколи право і справедливість не є пустим висловом, то будучина належить ся Австрії і єї народам.

Яко церковний зверхник католицьких іспо-відників грецького обряду, котрі засаду єдности Заходу і Сходу признають народним переказом, бажав би бесідник звернути бачність на се, що всі зарядженя для піднесеня культурного житя Русинів є також пособлюванем тих так вели-ких і важних релігійних питань. З огляду на культурний і релігійний розвиток руского народу під Габсбурским скиптром, є не лише конечно-стю утворенє руского університету у Львові але твкож вельми досяглою справою. Най отже пра-вительство присвятить бачність сій справі з тою прихильністю і тою діяльною помочю, як сего вимагає значіне срава.

По промовах д-ра Бернрайтера проти будо-ви водних доріг, які перевисшають фінансову спромогу держави д-ра Вайскірхнера, д-ра Смоль-ки, міністра Білінського і інших, ухвалено буд-жет у всіх трех читанях.

Палата вельмож ухвалила резолюції буд-жетової комісії, цоби правительство предложи-ло держ. раді перед почином будови водних ка-налів Дунай-Одра-Висла обчисленє оплатности і цоби закон про водні дороги піддано розслі-дженю.

Просимо вігхобити перегляду.

НОВИНИ

— Календар. В четвер: руско-кат.: Мануїла; римо-кат.: Емілії — В пятницю: руско-кат.: Леонтія; римо-кат.: Геобальда.

— Надзвич. заг. збори „Просвіти“ відбувають ся нині в салі львівського „Сокола“ в присутно-сти около 200 осіб. Більшість з них є з провін-ції Немало прибуло також селян з околиць Львова. Нарадам проводить адв. др. Андр. Чай-ковський з Бережан. Головною точкою дневного порядку є справа зміни дотеперішного статута. Промовляє багато бесідників головно що до того міцця, де Головний Виділ проєктує, цоби на заг. зборах мали активне право вибрані репре-зентанти а не загал членів. О год. 1½ по полудни наради тривають дальше.

— Про ліцей Руского Інститута для дівчат в Пе-ремишлі пишуть нам: Вороги просвіти нашого народа, вороги питомого вихованя і образованя, погані ренеґати і наших ворогів агенти, що чу-жого не навчають ся а свого цурають ся, від-раджують родичам і опікунам віддавати свої ді-ти на вихованє і образованє до Р. Інститута, ка-жучи, будьто би ліцей, удержуваний Інститутом, не давав жадної практичної користи. Але они що ийшого мають на думці: вже в молоді серця наших дівчат кінити їд ренеґатства, цоби за-терти в їх молодих грудях любов до свого рід-ного, а рідичів молодих дівчат здеморалізувати. Тимчасом поминувши тоє, що ліцей дає дівча-там середне образованє, яке дає підставу до дальшого самостійного образованя, промощує їм шлях до многих становищ і практичних кори-стей. Укінчена ліцеантка може кінчити яко над-звичайна учениця університет і здавати учитель-

ський іспит для ліцеїв, а коли котра з них учила ся в ліцею приватно латини, може посвятити ся фармацевтичним студіям. Зараз по ліцеальній maturi може абитуриєнтка доповнити легко матуру в учительській семінарії, як се зробили чотири учениці сего року, а іменно: Весоловська Ольга, Возняківна Параскевія, Городницька Марія (з відзначенням), Рогозинська Богдана. Хто знає, які труднощі мають дівчата при приймаю до семінарій, куди має вступ заледво маленький процент, той зможе оцінити вартість науки в ліцею. Ліцеантка може також в двох роках доповнити гімназійну матуру, при чім має великі полекші. По скінченню однорічного курсу в торговельній академії, має ліцеантка вступ до всіх фінансових інституцій. Се повинні родичі і опікуни добре розважити, щоби не дати ся збаламутити ляхим духам, ворогам наших дітей і нашого народу. Попри ліцей отвирас Руский Інститут від 1. вересня також рівнорядний відділ для науки предметів I. кл. реальної гімназії, яка дає такі самі права, як гуманістична.

— Шпігунства і москвофільска агітація. Число давнійше вже арештованих і по часті засуджених шпігунів російських збільшило ся тепер двома новими шпігунами. Арештовано іменно російського дезертира Івана Шалдибіна, котрий коло Угринова в Сокальщині перейшов через границю Жандарм Грохоляк добачивши єго, набрав зараз підсвєрня і арештував єго. Требаж знати, що російські власти військової від якогось часу умисно кажуть здівнішим підофіцерам ніби то втікати за кордон до Галичини, щоби они тут яко втікачі з російського війська тим самим могли узискувати собі у нас більшого узгляднення і свободи, а користаючи з того, могли як найліпше шпігувати, довідувати ся о всім, що могло би придати ся для військових російських властей на випадок, коли би межі Австро-Угорщиною а Росією прийшло до війни. Ледви що замкнули до Іванової хати одного шпігуна, Шалдибіна, як вже спроваджено й другого а то аж з Борщева, якось Бернгард Вайнфельда. Він має літ около 25 і видає ся за якогось еміграційного агента; може бути, що для більшого зиску був рівночасно шпігуном і агентом еміграційним. В Боршеві переведено слідство против него, а що він розвивав і у Львові свою діяльність, то єго відставлено до Львова, де веде ся далше слідство против него.

В тісній злучі з тим шпігунством в користь Росії стоїть і ведена у нас з давен давна т. зв. москвофільска або кацапска агітація, котра в послідних часах прибрала такі величезні розміри, підшпиваючись під штучно видуману і проголошувану в краю якусь російську національну ідею. Що в Галичині і взагалі нігде в Австрії нема російського народу; що навіть в самій Росії, де в єго імени верховодить збиранина з цілого світа, оселі того народу зачинають ся аж в глибокій Росії; що наш нарід званий в Росії малоруским (етнографічна назва, взята від малої породи наших людей) різко відрізняє себе від Росіян і не уважає себе за одно з ними — се тим москвофільським агітаторам байдуже, бо они мають передовсім свій власний інтерес на оці, та й розуміє ся інтерес тих, котрим слугать. Чи взагалі є в Галичині який російський нарід, чи нема єго і якими дорогами ходить москвофільска агітація — про се вже у нас нераз писало ся. Тут ще звернемо увагу на найновіший прояв тої шкідливої і небезпечної як для нашого народу і краю так і для держави агітації. Холмщина знана у нас не від нині. Своєго часу пішло було туди багато обаламучених москвофільськими агітаторами людей, за котрими й слід провав. Нині Холмщина дає знов знати о собі. Туди приїхав єр. Бобрінський, який не давно тому їздив і по Галичині в супроводі своїх галицьких приятелів. Разом з ним їздять тепер по Холмщині єпископ Евлогій, зв'язний з думи посол Пуришкевич і інші „істинно-руські“. На пирі в Грубішеві пив єр. Бобрінський toast на прилученє Галичини до Росії а в Холмі станула перед єр. Бобрінським і єп. Евлогієм депутація галицьких селян, запаморочених кацапщиною. Кождий спятає: Звідки они там вьязли ся? Звідки таке знаомство наших селян аж з російськими графами та єпископами? Звідки у них фонди на таку подорож і чого они туди поїхали? Нема ні найменшого сумніву, що їх вислали туди з чолобитнею ті людиці, котрі з давен давна займають ся у нас москвофільською агітацією, а котра стає тим сильніша і голосніша, чим більше вимагають того політичні інтереси навіть неросійського народу а лиш кождочасного російського правительства. „Народна Часопись“, за якою вереновідаємо сю новинку, кінчать єї сими словами: Отже перед тою агітацією остерігаємо наших людей і звертаємо на неї їх увагу з тим, щоби не давали ся баламутити несобісним агітаторам на власну шкоду, на шкоду нашого народу, краю і держави.

— 25-літє літературно-наукової діяльності проф. Михайла Грушевського минуло дня 27. с. м.

— Нове економічне товариство заложено в Со

калі п. н. „Добробит“ стовар. зареєстр. з обмеж. поручкою. Директорами вибрані: проф. М. Демчук, о. Й. Мартинович і Андр. Оракулевич.

— Дрібні вісти. В Берліні лучили ся оноді два смертельні випадки холери, на яку помер Калиневский і єго сестра, що прибули з Росії. — В Закржувку (зах. Галичина) повісив ся 36-літній пенсменований жандарм Олександр Трач. Причина самоубийства незнана.

Оповідки.

— Позір Чортківщина! Дня 3. липця с. р. (в неділю) відбуде ся в Чорткові торжество посвячення прапора „Сокола“ і здвиг Соколів Чортківщини. Програма: о 9. год. збірка Соколів в „Народнім Домі; о 10. год. похід Соколів до церкви на Вигнанці; 11—1. год. Служба Бсжа і посвяченє прапора; о 1. год. похід Соколів до „Народного Дому; о год. 3. по полудни на громадській площі під Стівкою в Старім Чорткові великий народний фестин сполучений з фантовою лотерією. Забави, вправи руханкові Соколів, штучні огні і т. п. Гаразд! — Комітет.

Посмертні оповістки.

О. Петро Пешкевич, радник єпископської консисторії, висулужений декан і парох в Бабині коло Самбора, упокоїв ся дня 27. с. м. в 74. р. життя, а в 49. р. св'ященства. Покійник, ревний труженник в Христовім винограді і свідомий та діяльний народовець, полишив щирий жалє між своїми парохіянами і знакомими. В. в. п.!

Телеграми

з дня 29. червця.

Ішль. Цісар приїхав тут вчєра на літний побут. На двірці зібрани ся на привітанє монарха представителі властей. Шкільна молодіж утворила шпильри. Доми прикрашено хоругвами. Цісар замешкав у своїй виллі.

Париж Болгарський король Фердинанд з королевою відїхали звідси вчєра по полудни.

Копенгага Вчєра отворено надзвичайну сєсію парламенту.

Colosseum в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові. від 16. до 31. червця 1910.

Найгарнійша сензация.

Шоленно о 8. год. вечер представленє в неділі і свята 2 представлення о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що п'ятницї High-Life представленє. Білєти вчаснійше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 5

B. HERDER FERLAG, WIEN I, WOLLZEILE 33:

— Der Sozialismus. Eine Untersuchung seiner Grundlagen und seiner Durchführbarkeit. M. 3' 60; geb. in Leinw. M., 4' 30. (K. 4' 32, geb. im Leinw. K 5' 16).

— Egger Augustinus. Der Klerus und die Alkoholfrage. Auflage 4. K — 48.

— Ehrle Franz, S. J. Beiträge zur Geschichte und Reform der Armenpflege. K 2' 16.

— Meyer Theodor, S. J. Die christlichethischen Socialprinzipien und ie Arbeiterfrage. 4. Aufl. K 1' 56.

— Lehmkuhl Augustin, S. J., Arbeitsverlag und Streik. 4. Aufl. K — 72.

— Lehmkuhl Augustin, S. J., Die soziale Not und der kirchliche Einfluss. 4. Auflage K — 96.

— Das Privateigentum als soziale Institution. 2. Aufl. K 2' 16.

— Cathrein Viktor, S. J., Die Frauenfrage. 3. Aufl. K 2' 88. geb. in Leinw. K 3' 48.

— Das Paradies der Sozialdemokratie, so wie es wirklich sein würde. Nach sozialdemokratischen Schriften für alle besonnenen Arbeiter dargestellt. 6. Aufl. K — 24.

Телефон 788. — Конто щадниці поштової 25.261.

Товариство взаїмних обезпечєнь

„Дністер“

у Львові, ул. Руска ч. 20. (власний дім).

приймає обезпечєня будинків, збіжа і знарядів господарських, від шкід огневих під корисними услївами,

числить умірковані премії за обезпечєня,

ліквідує шкоди безпроволочно по пожарі,

уділяє обезпечєним членам з річної надвижки звороти.

За рік 1909 припадає на користь членів зворот 10%.

Поліси „Дністра“ приймає при позичках Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Галицька Каса Ощадности, Руска Щадниця і інші каси ощадности.

Через „Дністер“ можна асекуровати ся на житє в Товаристві взаїмних обезпечєнь в Кракові: Інформації до обезпечєнь уділяють агенції „Дністра“.

Зголшєня письменних господарів о агенцію приймають ся тільки з таких громад, де єще не робить инший агент „Дністра“.

Фонди „Дністра“ 31/12 1909 виносять: Фонд резервовий і резерва премій К 2,146.977—; инші фонди К 594.647—; разом К 2,781.624—

Канцелярії Товариства отворені для сторін від год. 8—2.

Розклад залізничних поїздів

важний від 1. мая 1910.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночі
Кракова	5 50	8 55	1 30	5 45	10 05
Кракова	7 27	10 10	1 15 Б	8 40	2 30
Тарнога	—	—	1 05	—	—
Підволочиск	7 20	12 00	2 15	5 40	10 30
Черновець	8 05	—	2 05	5 53	9 30
Черновець	—	—	—	6 35	12 20
Станиславова	5 45	—	—	—	—
Коломиї	—	10 21	—	—	—
Ходорова	5 15 Г	—	—	—	—
Стрия	7 28	11 45	4 25	7 41	11 02
Стрия	—	—	—	10 19 Д	—
Самбора	8 00	9 58	2 00	—	9 00
Рава рускої	7 32	12 00	—	8 00	—
Яворова	8 15	—	5 00	—	—
Брухович	7 32	1 05 Л	1 53 З	8 00	9 25 З
Брухович	7 49 К	1 20	4 10 З	3 26 К	—
Підгаєць	—	11 15	—	—	—
Винник	—	—	—	—	12 10
Янова	8 15	1 10 К	5 00	9 26 К	10 07 К
Любіня	8 00	9 38	2 00	9 00	11 40 Р
На Підзамчє з:					
Підволочиск	7 01	11 40	2 00	5 17	10 13
Бродів	7 01	—	2 00	5 17	10 12
Підгаєць	—	10 54	—	9 44	—
Винник	7 26	—	—	6 29	11 55 А
На Личаків з:					
Підгаєць	—	10 3	—	9 28	—
Винник	7 10	—	—	6 13	11 39 А

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд.	вечер	в ночі
Кракова	5 55	8 25	3 15	6 55	11 15
Кракова	6 04	8 40	3 55	7 45	12 45
Кракова	—	—	2 45	6 04	—
Мшани	—	—	3 30	5 41	—
Підволочиск	6 20	10 40	2 16	8 10	11 10
Черновець	6 10	9 35	—	—	10 26
Черновець	—	9 10	2 23	—	2 50
Станиславова	—	—	2 52	—	—
Коломиї	—	—	—	5 59	—
Ходорова	—	—	—	8 23 В	—
Стрия	7 30	10 15	1 45	6 50	11 25
Самбора	6 00	9 05	3 40	—	10 40
Рава рускої	7 34	—	2 30	7 10	11 35 З
Яворова	8 20	—	—	6 30	—
Брухович	6 13	10 05 Д	2 35 З	8 38 З	11 35 З
Брухович	7 34	12 25 З	4 24 З	7 10	—
Підгаєць	5 58	—	—	6 16	—
Янова	8 20	10 20 К	1 35 Н	3 25	6 39 К
Любіня	6 00	9 05	2 15 Р	3 40	10 40
З Підзамчє до:					
Підволочиск	6 35	11 00	2 31	8 33	11 32
Бродів	6 35	11 00	2 31	8 33	—
Підгаєць	6 12	—	—	6 30	—
Винник	—	—	1 30	—	11 35 А
З Личакова до:					
Підгаєць	6 31	—	—	6 50	—
Винник	—	—	1 49	—	10 54

ЗАМІТКА: Поспільні поїзди печатані товстим друком. — *) Ліпє в неділі.

А = лише в середі і суботи. — В = від 1:6 до 30:9 щоденно; В = в день перед кождою неділею і святами обох обрядів. — Г = в день по кождій неділі і святах обох обрядів. — Д = від 19:6. до 11:9. в неділі і рим. кат. свята. — З = від 16. до 3:9. щоденно. — К = від 1:5. до 30:9. щоденно. — Л = від 16 до 31:4 щоденно. — Н = від 1:5. до 11:9. в неділі і рим. кат. свята. — Р = від 15:5. до 11:9. в неділі і рим. кат. свята.